

Юріков Олександр Олександрович

викладач циклу загальних та кримінально-правових дисциплін Київського центру первинної професійної підготовки «Академія поліції» навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

**ВІДМЕЖУВАННЯ УМИСНОГО ПОШКОДЖЕННЯ АБО
РУЙНУВАННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ МЕРЕЖІ
(СТ. 360 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ) ВІД ДЕЯКИХ
СУМІЖНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ**

З розвитком економічних відносин в Україні стає все більше нових чи видозмінюються вже існуючі кримінальні правопорушення в економічній сфері, які завдають істотної шкоди економічній безпеці держави. Відповідно до ст. 17 Конституції України однією з найважливіших функцій держави є забезпечення її економічної безпеки, яка полягає у створенні та забезпеченні надійних умов для нормального розвитку всіх сфер життєдіяльності держави [2]. До таких умов, зокрема, належить забезпечення нормального розвитку сфери життєзабезпечення, у якому важливе місце належить телекомунікаційним мережам та їх обладнанню. Таким чином, необхідною умовою для належного функціонування суспільства та держави у цілому є протидія кримінальним правопорушенням, що посягають на телекомунікаційні мережі чи їх обладнання. Одним із заходів, спрямованих на охорону зазначених об'єктів є встановлена ст. 360 Кримінального кодексу (далі – КК) України, кримінальна відповідальність за умисне пошкодження або руйнування телекомунікаційної мережі [3].

У червні 2020 р. у зазначену вище статтю було внесено зміни у зв'язку із набранням чинності закону України від 13 травня 2020 р. № 600-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту телекомунікаційних мереж». Вказаним законом було змінено назву статті, розширено коло предметів кримінально протиправного посягання, додано кваліфікуючі (вчинення дій: повторно; групою осіб, за попередньою змовою; загальнонебезпечним способом) та особливо кваліфікуючі ознаки (заподіяння майнової шкоди у великому розмірі, спричинення тяжких наслідків) [5].

Незважаючи на удосконалення диспозицій ст. 360 КК України, у правозастосовній діяльності правоохоронних та судових органів держави виникають проблемні питання щодо правильної кваліфікації дій винного, оскільки чинний КК України також передбачає кримінальну відповідальність за умисне знищення або пошкодження майна (ст. 194 КК України), умисне пошкодження об'єктів електроенергетики (ст. 194-1 КК України), умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства (ст. 270-1 КК України) [3]. Саме

тому актуальним на сьогоднішній час є визначення ознак за якими слід відмежовувати кримінальне правопорушення, передбачене ст. 360 КК України від зазначених вище суміжних кримінальних правопорушень.

Спершу слід розглянути, яким чином необхідно відмежовувати умисне знищення або пошкодження майна (ст. 194 КК України) від умисного пошкодження або руйнування телекомунікаційної мережі (ст. 360 КК України). Кримінально-правова норма, що передбачає кримінальну відповідальність за умисне пошкодження або руйнування телекомунікаційної мережі (ст. 360 КК України) є спеціальною нормою по відношенню до норми, яка передбачає кримінальну відповідальність за умисне знищення або пошкодження майна (ст. 194 КК України). Враховуючи положення теорії кваліфікації кримінальних правопорушень, слід зазначити, що при конкуренції загальної та спеціальної норм одна з них (загальна) охоплює визначене коло діянь, а інша (спеціальна) – частину цього кола, тобто різновиди діянь, передбачених загальною нормою [1, с. 11; 4, с. 183]. У теорії кримінального права та судовій практиці сформувався правило кваліфікації зазначених норм, яке встановлює, що при конкуренції загальної та спеціальної правової норми застосуванню підлягає спеціальна [4, с. 191]. Таким чином, якщо особа пошкодила або зруйнувала саме телекомунікаційну мережу чи її обладнання, то її дії слід кваліфікувати за ст. 360 КК України, а не за ст. 194 КК України.

Зазначене правило не можна застосовувати під час відмежування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 194-1 та 270-1 від умисного пошкодження або руйнування телекомунікаційної мережі, оскільки усі зазначені норми є спеціальними по відношенню до ст. 194 КК України. Під час відмежування вказаних вище кримінальних правопорушень слід виходити з предмету їх кримінально протиправного посягання.

Особа, вчиняючи кримінальне правопорушення, передбачене ст. 360 КК України, здійснює кримінально протиправний вплив на телекомунікаційні мережі, технічні засоби телекомунікацій, споруди електрозв'язку, що входять до складу телекомунікаційної мережі. У свою чергу, при вчиненні умисного пошкодження об'єктів електроенергетики (ст. 194-1 КК України), особа здійснює кримінально протиправний вплив на електричні станції (крім ядерної частини атомної електричної станції), електричні підстанції, електричні мережі, підключені до об'єднаної енергетичної системи України, а також котельні, підключені до магістральної теплової мережі, магістральні теплові мережі [6], а при вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 270-1 КК України – на житловий фонд, об'єкти благоустрою, теплопостачання, водопостачання та водовідведення, а також їх мережі чи складові (кришки люків, решітки на них тощо) [3]. Таким чином, ураховуючи предмет кримінально протиправного

посягання, слід відмежовувати кримінальні правопорушення, передбачені ст. 194-1, 270-1 та 360 КК України, одне від одного.

На нашу думку, відмежовувати зазначені кримінальні правопорушення з урахуванням об'єкта посягання (безпосереднього об'єкта) не є доцільним, оскільки, не зважаючи на розташування аналізованих складів кримінальних правопорушень у структурі чинного КК України, у доктрині кримінального права України дуже різняться наукові позиції щодо визначення об'єктів, у тому числі й безпосередніх, зазначених кримінальних правопорушень.

Враховуючи зазначене вище, можна дійти висновків, що за наявності конкуренції кримінально-правових норм, які передбачені ст. 194 та 360 КК України, за правилами кваліфікації (теорії кваліфікації) необхідно застосовувати останню, оскільки вона є спеціальною по відношенню до ст. 194 КК України. Для відмежування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 194-1, 270-1 та 360 КК України слід урахувувати предмет кримінально протиправного посягання. Відмежовувати зазначені кримінальні правопорушення за основним безпосереднім об'єктом, на нашу думку, не є доцільним через відсутність уніфікованих позицій правозастосувачів та науковців щодо його визначення.

Список використаної літератури:

1. Горелик А. С. Конкуренция уголовно-правовых норм : учеб. пособие. Красноярск : Красноярск. гос. ун-т, 1996. 167 с.
2. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3384>.
4. Кузнецов В. В., Савченко А. В. Теорія кваліфікації злочинів : підручник / за заг. ред. В. І. Шакуна. 5-те вид., перероб. Київ : Алерта, 2013. 320 с.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту телекомунікаційних мереж : Закон України від 13.05.2020 № 600-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/600-20#n10>.
6. Про затвердження Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів : наказ Міністерства палива та енергетики України від 25.07.2006 № 258. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1143-06/ed20170221#n129>.